

УДК 004.738

*Радзіховська А. О., здобувач вищої освіти;
Зелінська О. В., канд. техн. наук, доцент,
доцент кафедри інформаційних технологій,
Донецький національний університет імені Василя Стуса*

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ТА ЕТАПИ УПРАВЛІННЯ ІТ-ПРОЄКТАМИ

Ключові слова: проєкт-менеджмент, управління, життєвий цикл, проєкт, ризики.

Вступ. В умовах постійного технологічного розвитку та стрімкого розширення сфери інформаційних технологій ефективно управління ІТ-проєктами стає ключовим елементом досягнення бізнес-цілей. Основою цього процесу є низка ключових принципів, які виступають як невід’ємна частина успішного впровадження ІТ-проєктів, забезпечуючи збалансований підхід до управління ресурсами, контроль над ризиками та відповідність проєктних завдань стратегічним цілям організації.

Актуальність. У сучасному світі, де інформаційні технології відіграють ключову роль, принципи управління ІТ-проєктами є запорукою успішного впровадження нових технологій. Усе більша конкуренція та швидкі технологічні зміни вимагають від ІТ-компаній максимально ефективного використання рішень задля успішного конкурування в умовах технологічних змін.

ІТ-проєкт – цілеспрямоване, заздалегідь опрацьоване і заплановане створення або модернізація технологічних та бізнес-процесів на основі розробки програмних і програмно-технічних систем, технічної та організаційної документації для них, а також управлінських рішень і заходів щодо їх виконання [1]. Управління ІТ-проєктами – це комплексний процес, який включає в себе планування, виконання, контроль та їх закриття. Для успішного управління такими проєктами необхідно дотримуватися певних принципів, зокрема:

- *Залучення всіх зацікавлених сторін.* Успіх ІТ-проєкту залежить від підтримки всіх зацікавлених сторін, як-от замовник, користувачі, ІТ-спеціалісти та інші. Для цього необхідно забезпечити ефективну комунікацію та співпрацю між усіма зацікавленими сторонами.

- *Прозорість і підзвітність.* Усі учасники команди повинні бути ознайомлені щодо статусу проєкту, його прогресу та результатів. Для цього необхідно регулярно проводити зустрічі, подавати чітко структуровану звітність та інформувати зацікавлені сторони про будь-які зміни.

- *Адаптивність.* ІТ-проєкти часто стикаються з непередбачуваними обставинами, як-от зміни в вимогах, бюджеті або термінах. Для успішного їх управління необхідно бути готовим до змін та адаптуватися до них.

- *Оптимізація.* Весь процес управління має бути спрямований на досягнення найкращих результатів з мінімальними витратами. Для цього необхідно постійно аналізувати, на якій стадії знаходиться проєкт, та впроваджувати необхідні зміни.

• *Поняття життєвого циклу проекту.* Цикл проекту (ЦП) є базовим елементом концепції проектного аналізу. Життєвий цикл проекту – це час від першого контакту із замовником до повного завершення проекту. ЦП являє собою певну схему або алгоритм, за допомогою якого відбувається встановлення певної послідовності дій під час розробки [2, 3]. Він складається з таких етапів:

Ініціація – перший етап, на якому визначається необхідність проекту, формулюються його завдання, а також визначаються ключові зацікавлені сторони. Основні завдання етапу ініціації:

- визначення потреби у проекті;
- формулювання цілей і завдань;
- визначення основних учасників;
- оцінка ризиків і можливостей;
- прийняття рішення про початок проекту.

Планування – це процес визначення того, як буде досягнуто цілі проекту. На цьому етапі розробляється детальний план, який включає в себе:

- графік виконання робіт;
- бюджет;
- ресурси, необхідні для виконання;
- комунікація та взаємодія між учасниками.

Виконання – це процес реалізації плану проекту. На цьому етапі здійснюється фактична робота над проектом, а також здійснюється контроль за виконанням плану. Основні завдання етапу виконання:

- процес поетапної реалізації проекту;
- контроль за виконанням плану;
- реагування на зміни.

Контроль – це процес забезпечення відповідності фактичних результатів плану проекту. Основні завдання етапу:

- моніторинг виконання плану;
- визначення відхилень від плану;
- прийняття заходів щодо усунення відхилень від плану.

Завершення – це процес офіційного завершення проекту. На цьому етапі здійснюється передача проекту замовнику, а також проводиться оцінка результатів.

Одним із важливих складників успіху ІТ-проекту є проведення детального аналізу перед його початком. Необхідно ретельно вивчити вимоги замовника, визначити можливі ризики й можливості, а також провести оцінку технічних та економічних аспектів реалізації проекту. Це дає змогу уникнути непорозумінь та конфліктів надалі, а також забезпечити чітке співрозуміння між усіма сторонами.

Для забезпечення системності та ефективності управління ІТ-проектами, важливо використовувати відповідні методології [4]. Наприклад, Agile, Scrum чи Waterfall є популярними методологіями, які можуть бути успішно застосовані залежно від конкретних вимог та характеру проекту. Вибір методології повинен ґрунтуватися на специфіці проекту та потребах замовника, щоб забезпечити оптимальний результат.

З огляду на постійний розвиток технологій інновації стають ключовим фактором для успішного управління ІТ-проєктами. Впровадження новітніх технологій, як-от штучний інтелект, може значно покращити швидкість реалізації та ефективність проєкту. Важливо враховувати потенціал інновацій та постійно вдосконалювати стратегії управління для відповіді на виклики й можливості швидкозмінного ІТ-середовища.

Висновки

Управління ІТ-проєктами визначається як складний та багатогранний процес, але важливість дотримання його основних етапів стає ключовою для успішного впровадження та досягнення стратегічних бізнес-цілей.

Вдале керування ІТ-проєктами напряму залежить від ефективної взаємодії з усіма зацікавленими сторонами, що вимагає високого рівня комунікації та взаєморозуміння. Прозорість і підзвітність у комунікації є важливими факторами, що забезпечують спільне бачення мети та результативність проєкту.

Реалізація принципів управління ІТ-проєктами вимагає від організації великої адаптивності та готовності до інновацій. Впевнене виконання кожного етапу, починаючи від планування і завершуючи контролем, забезпечує оптимальний перебіг проєкту та максимальну ефективність використання інформаційних технологій для досягнення поставлених завдань організації.

Список використаних джерел

1. Кузьмініх В. О., Коваль О. В., Тараненко Р. А. Моделі та засоби управління ІТ-проєктами: навч.-метод. посіб. КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. 222 с.
2. Управління ІТ проєктами: конспект лекцій, Тернопільський національний економічний університет, 2013. 44 с.
3. Зелінська О. В., Корсовська С. Роль продакт-менеджера в ІТ-компанії. *Вісник студентського наукового товариства Донецького національного університету імені Василя Стуса*. 2022. Вип. 14. Т. 1. С. 274–277. URL: <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/12829>
4. Радзіховська А. О., Антонов Ю. С. Роль практичних навичок у сфері ІТ для проєктного менеджера на прикладі розробки створення клієнт-серверних програм. *Вісник студентського наукового товариства Донецького національного університету імені Василя Стуса*. 2022. Вип. 14. Т. 1. С. 274–277. URL: <https://jktod.donnu.edu.ua/article/view/13121/13019>